

07.09.2026

Vedlegg 3:

Oppfølging av mål i *Vårt Vestfold – bærekraftig arealplan*.

Kort om bakgrunnen

Vestfold fylkeskommunes plansystem skal være helhetlig, med en rød tråd fra mål til handling. Dette innebærer at fylkesmål og hovedmål definert i *Vestfoldplanen – regional planstrategi 2024-2027*, fører videre til mål i regionale planer og strategier. Oppfølging av planer og strategier skjer gjennom konkrete handlinger i tilhørende handlingsprogram, og gjennom utvikling av indikatorer for måloppnåelse. Foreslåtte mål i *Vårt Vestfold – bærekraftig arealplan* følger opp fylkesmål og hovedmål satt i *Vestfoldplanen*.

Fordi målene i *Vårt Vestfold – bærekraftig arealplan* utgjør langsiktige ambisjoner for planarbeidet, er det i hovedsak lagt opp til *langsiktige mål* som ser fremover i tid og *kvalitative mål* som beskriver en ønsket tilstand. Målene er likevel en konkretisering av hva hovedmålene i Vestfoldplanen betyr i arealsammenheng; hva man ønsker å oppnå. Målene er formulert slik at de setter en retning for utviklingen, mens det vil utvikles indikatorer for å følge med på måloppnåelse. De mulige indikatorene er foreløpige bygd opp rundt resultater/effekter.

Endelig forslag til indikatorer vil presenteres ifm. økonomi- og handlingsplan 2028-2031.

Premisser for utvelgelse av indikatorer

I arbeidet med å lage indikatorer, finnes det noen utfordringer.

For det første er endel nasjonale data og statistikk enkel å hente ut, men de kan ikke nødvendigvis brukes som indikatorer som måler endringene i arealforvaltningen uten større, manuell bearbeiding. Eksempelvis vet vi at tall fra matrikkelen om nedbygging av strandsonen ikke gir de dataene vi har behov for dersom man skal måle *faktisk* nedbygging. Ettersom dataene baserer seg på igangsettingstillatelser, er det slik at dersom et bygg rives og bygges opp igjen innenfor samme fotavtrykk vil det i matrikkelen fremstå som et nytt bygg/nedbygging.

For det andre, og i forlengelsen av forrige punkt, krever en del av de eksisterende dataene tolking, analysering og bearbeiding dersom de skal omarbeides til gode indikatorer. Dette krever tid og/eller ressurser. En del kan administrasjonen gjøre selv, men det er tidkrevende arbeid. For enkelte data er fylkeskommunen avhengig av ekstern bistand for uthenting og analyse, enten på grunn av manglende spisskompetanse eller på grunn av manglende tilgang på data. Noe data finnes også i kommunale planregistre, men krever store tidsmessige bidrag fra kommunene.

For det tredje skjer mye på datagrunnlag og det er stor aktivitet på metodeutvikling nasjonalt, som gjør at ting er i endring. Enkelte data fra arealregnskapet kan brukes, men det er foreløpig ikke alt som er sammenlignbart fra år til år fordi endringer og optimalisering av metodikken (nasjonalt) påvirker dataene. Videre er første versjon av naturregnskap foreløpig forventet i årsskiftet 2026-2027. Dette kan gi oversikt over hvor mye natur vi har, hvilken tilstand den er i og endringer over tid. Mens arealregnskapet viser hvilke og hvor mye areal som endres eller som ligger i planreserven, er det forventet at naturregnskapet skal bidra med informasjon om økologisk tilstand og kritiske økosystemtjenester, som flomdemping og karbonlagring. Naturregnskap ser bakover, mens arealregnskap ser fremover. Til sammen kan dette bidra med gode data og indikatorer for måloppnåelse, ettersom naturregnskapet ikke er klart må utvikling av indikatorer basert på naturregnskapet avvente.

Premisser som har ligget til grunn for de mulige forslagene til indikatorene er:

- Data kan hentes via allerede eksisterende løsninger
(eks. Folkehelseundersøkelsen, Arealregnskapet, eksisterende nasjonale data og kartløsninger).
- Data kan utarbeides gjennom forholdsvis «enkle» analyser.
(eks. GIS-analyser, som vi enten har gjort før eller vet lar seg gjøre).
- Data kan innhentes ved ekstern bistand som erfaringsmessig ikke koster veldig mye.
- Data kan innhentes ved *enkel* hjelp fra kommunene.

Premissene vil også ligge til grunn for utvikling av endelige indikatorer som oppfølging av planen.

Foreslåtte mål og mulige indikatorer

Under vises foreslåtte mål i *Vårt Vestfold – bærekraftig arealplan*. Hvert mål er fulgt opp med forslag til mulige indikatorer, som viser datakilder som kan benyttes til måling. Det understrekes at disse indikatorene ikke er endelige, men listen viser at det finnes data som kan utvikles til indikatorer. Oppfølging av planen gjennom bruk av indikatorer vil gjennomføres som et eget arbeid etter vedtak.

Bomiljø og lokalsamfunn er inkluderende og generasjonsvennlige. • Økt opplevelse av stedstilhørighet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Økt variasjon i boligtyper. <i>Data: SSB.</i> • Økt tilbud av nye boformer. <i>Data: Egne kartlegginger / Bistand fra kommunene.</i>	 Øke samfunnsdeltakelsen
Tilrettelegge for helsefremmende stedsutvikling. • Økt trivsel i nærmiljøet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Økt opplevelse av trygghet når man går i nærmiljøet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Økt andel som opplever god tilgang til idrettstilbud i nærmiljøet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i>	 Redusere sosial ulikhet

Naturen, landskapet, kulturmiljøene og friluftslivsområdene ivaretas. • Redusert nedbygging av natur. <i>Data: Arealregnskapet, mulig naturregnskapet (?).</i> • Økt andel som opplever god tilgang til natur- og friluftsområder i nærmiljøet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Nasjonalt og regionalt viktige kulturmiljø sikres i kommuneplaner. <i>Data: Plandata – egen bearbeiding.</i>	 Styrke fylkets egenart og attraktivitet
Bidra til at næringslivet kan utvikle seg. • Egendekningen av arbeidsplasser skal minst opprettholdes. <i>Data: Brønnøysundregistrene + SSB.</i> • Næringslivet opplever økt omsetning og/eller verdiskaping. <i>Data: Ekstern bistand.</i> • Utnyttelsesgraden i næringsområder opprettholdes eller økes. <i>Data: GIS-analyse.</i>	 Fremme bærekraftig verdiskaping
Areal- og transportutviklingen bygger opp under etablerte steder og forbindelser. <i>(felles mål med Regional Mobilitetsplan)</i> • Minst lik andel som opplever god tilgang til offentlig transport i nærmiljøet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Økt andel som opplever at gang- og sykkelveier er godt utbygd i nærområdet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Redusert planreserve som ligger utenfor tilfredsstillende sykkel- og kollektivavstand til senterstruktur. <i>Data: Arealregnskapet + GIS-analyse.</i>	 Styrke byer og tettsteder
Byer og tettsteder har kvaliteter og et mangfold av tilbud som øker attraktiviteten. • Økt andel som opplever god tilgang til servicetilbud i nærmiljøet. <i>Data: Folkehelseundersøkelsen.</i> • Handel i sentrum av byer og tettsteder styrkes – absolutt eller relativt – ift. andre områder for handel. <i>Data: Ekstern bistand.</i> • Økt antall/andel 1. etasjer med aktivitet i 5-minuttersbyen. <i>Data: Byregnskapene.</i> • Økt tilbud av uteliv, service og kulturtilbud i 10-minuttersbyen. <i>Data: Byregnskapene.</i>	 Styrke byer og tettsteder
Arealer og ressurser forvaltes og brukes på en effektiv måte, med omtanke for framtiden. • Netto karbonbinding fra arealbruken er positiv. <i>Data: Miljødirektoratet.</i> • Redusert planreserve i områder med lav arealbruksintensitet. <i>Data: Arealregnskapet + GIS-analyse.</i> • Redusert planreserve i områder med høy og særs høy bonitet. <i>Data: Arealregnskapet.</i>	 Løse fylkets klimautfordringer

Sikre og utvikle blågrønne strukturer. • Vegetasjonsdekte arealer i bebygde områder opprettholdes. <i>Data: Grønnstrukturkart fra NIBIO + GIS-analyse.</i> • Minst lik andel av Vestfold sitt landareal er våtmark. <i>Data: Arealregnskapet.</i> • Redusert planreserve på myr. <i>Data: Arealregnskapet.</i>	 Løse fylkets klimautfordringer
Utføre en helhetlig, samordnet arealforvaltning basert på føre-var-prinsippet. (Felles mål med Regional Kystsoneplan og Regional klima- og energiplan) Det bør være et grunnleggende prinsipp at dersom man er usikker på effekt, påvirkning eller utfall av et tiltak, så bør det ikke gjennomføres. Dette gjør samtidig at målet er utfordrende å ha indikatorer på, fordi man ikke kan måle noe 'som ikke skjer'.	 Sikre bærekraftig arealforvaltning
Arealet av dyrka og dyrkbar jord og andre matproduserende areal skal opprettholdes. • Minst lik andel av Vestfold sitt landareal er dyrket jord. <i>Data: Arealregnskapet.</i> • Redusert planreserve på fulldyrka jord. <i>Data: Arealregnskapet.</i> • Årlig omdisponering av dyrka jord er maksimalt 15 dekar innen 2030. <i>Data: Statsforvalteren.</i>	 Sikre bærekraftig arealforvaltning
Bidra til å forbedre miljøtilstanden i vannforekomstene og i Oslofjorden. (Felles mål med Regional Kystsoneplan) Det bør være et grunnleggende prinsipp at arealbruksendringer og utbyggingsprosjekter ikke forverrer miljøtilstanden i vannforekomstene i fylket og i Oslofjorden. Ettersom måloppnåelse i form av forbedret miljøtilstand måles i vannforekomstene, vil oppfølging og rapportering skje gjennom Vannforvaltningsplanen¹.	 Sikre rene vannforekomster og en ren Oslofjord

¹ Grunnen til at det ikke står 'felles mål med Vannforvaltningsplanen' er at denne planen er felles med flere andre fylker. Buskerud er ansvarlig for revisjon som pågår. Planen er også bygd opp på en litt annen måte enn de andre regionale planene, da innholdet i planen er basert på vannforskriften.